

Nr 1005

Av fru Fränkel m. fl., om ökat stöd åt handikappade.

(Lika lydande med motion nr 855 i Första kammaren)

För de handikappade har 1960-talet inneburit betydande förbättringar. Utbildningsmöjligheterna har förstärkts, större bidrag för anskaffning av hjälpmedel har ställts till förfogande, några av handikapporganisationerna har fått förbättrat samhällligt stöd. Men fortfarande finns brister. Utbyggnaden måste under 1970-talet fortsätta och effektiva ågärder sättas in för att hjälpa olika grupper av handikappade. Återstående diskriminering och brister i den sociala lagstiftningen måste undanröjas, förbättrat samhällligt stöd bör utgå till olika handikapporganisationer. Ett mål för jämlikhetssträvanden måste vara att få bort den särskiljande, för att inte säga diskriminerande, behandlingen av vissa handikappgrupper.

Flera unga och medelålders handikappade har inte möjlighet att gå ut i arbetslivet och därigenom bli delaktiga av ATP. Deras framtidsperspektiv är att leva ett helt liv på grundpensionsnivå. Under tio år ökas denna grundpension genom pensionstilläggen med cirka en tredjedel. Klyftan mellan dem och ATP-pensionärerna vidgas trots detta ytterligare. Dessa handikappade lever i allmänhet under mycket små förhållanden. En översyn av pensionsreglerna bör därför enligt vår mening göras, i syfte att skapa bättre ekonomiska förhållanden även för yngre och medelålders handikappade som står utanför ATP eller har mycket liten ATP. Detta kan ske genom att reglerna för erhållande av invaliditetstillägg ändras så att flera handikappade får möjlighet att erhålla tilläggen samt genom att tilläggens storlek som nu utgör 30 procent av basbeloppet höjs.

På senare år har antalet sammanboende handikappade ökat. Dock medför detta i de fall båda makarna är handikappade försämrade ekonomiska förhållanden, då giftermål eller samboende leder till en pensionssänkning för den ena parten. Samboendet för två handikappade innebär dock i sig inte någon förbättrad ekonomisk situation. Tvärtom ökar omkostnaderna i många fall avsevärt. Enligt vår mening är det motiverat att full pension utgår till båda parter, så att någon försämring av pensionsförhållandena inte blir följden av äktenskap eller samboende.

De handikappades bostadsförhållanden behöver ytterligare uppmärksammas. Undersökningar visar att många handikappade fortfarande bor i lägenheter som är svårarbetade, som inte är avpassade för handikappade och

som saknar tillräckliga hjälpmedel. De bosättningslån som utgår är endast avsedda för gifta eller sammanboende par eller för ensamstående med barn. Ensamstående handikappade som önskar eller tvingas bilda eget hem har nu inte denna lånemöjlighet. I vissa kommuner utgår bidrag, på andra håll underlättas de handikappades bosättningsproblem genom frivilligt insatt stöd. Enligt vår mening bör reglerna i kungörelsen om statliga bosättningslån ändras så att lån även kan utgå till ensamstående handikappade som bildar eget hem.

Stat och kommun har tagit initiativ för att underlätta för handikappade att få lämplig bostad. Det har dock visat sig att planläggning och utformning av dessa bostäder kräver expertinsatser, vilket i många fall fördröjer byggandet. Dessa bostäder måste ofta även om normer för invalidbostäder finns utformas individuellt. Vi anser därför att vid ett antal länsbostadsnämnder på försök bör tillsättas tjänster för experter på handikappbostäder, vilket kan lösas genom att arkitekter knyts till länsbostadsnämnden för denna speciella uppgift eller genom vidareutbildning av redan anställda tjänstemän för detta ändamål. Till en början kan en sådan expert utnyttjas för flera län. Dessa experter skulle också kunna medverka som konsulter då det gäller förbättring av de äldres bostäder. Detta är en angelägen uppgift då under vissa år det statliga bidraget till förbättring av de äldres bostäder inte kunnat utnyttjas till fullo, främst som en följd av att en del kommuner inte haft tekniska eller personella resurser för att ge råd och anvisningar vid sådana förbättringsarbeten. Det behöver närmare utredas i vilken form denna verksamhet skall bedrivas.

Statligt stöd utgår för närvarande till vissa av de handikappades organisationer, medan andra i huvudsak får klara sig på anslag från kommuner och landsting eller med hjälp av frivilliga insatser. Någon klar överblick av principerna för det statliga stödet till handikapporganisationer är dock svår att få. Man kan konstatera att somliga får statligt stöd medan andra som FUB (Riksförbundet för utvecklingsstörda barn) eller MS (Multipel skleros-föreningarnas riksförbund) inte får detta. En bättre redovisning krävs enligt vår mening för att möjliggöra en bedömning av vilka av dessa organisationer som bör komma i åtnjutande av statligt stöd och i vilken mån statsbidrag kan fördelas till de olika organisationerna genom dessas samarbetsorgan.

De handikappades riksförbund intar en viss särställning genom sin bredare verksamhet bland olika slag av rörelsehindrade. Organisationen anger sitt medelsbehov för budgetåret till cirka 1 446 000 kronor, varav departementschefen endast tillstyrkt 450 000 kronor. Det är otillfredsställande att en organisation av detta slag inte skall få större del av sin verksamhet finansierad med statsmedel. Verksamheten omfattar så viktiga aktiviteter som regional konsulentverksamhet och rekreationshem för de handikappade. Enbart den sistnämnda verksamheten drar personalkostnader på nästan

765 000 kronor. Vi föreslår därför att DHR:s anslag räknas upp till 650 000 kronor.

Statens arbetsklirik bedriver prövning av handikappades förutsättningar för olika slag av yrkesverksamhet. Forskning för detta ändamål pågår inom kliniken eller i dess regi genom köp av forskning utifrån. Vidare sköts genom kliniken viss utbildning av personal för rehabilitering. Statens arbetsklirik har begärt en anslagsökning på 516 000 kronor för att bl. a. kunna inrätta fyra nya tjänster. Departementschefen föreslår en anslagsökning till kliniken om 200 000 kronor. Enligt vår mening bör dock anslaget föras upp med det av kliniken begärda beloppet.

Hörselfrämjandets riksförbund bedriver en betydande informationsverksamhet samt kursverksamhet för vuxna hörselskadade. Det är mycket angeläget att organisationen får bättre möjligheter att bedriva denna verksamhet. Vidare kräver driften av riksförbundets centralbyrå betydande resurser. Hörselfrämjandets riksförbund har för budgetåret begärt en anslagsökning på 445 000 kronor. Departementschefen föreslår att anslaget ökas med 65 000 kronor. Enligt vår mening bör dock anslaget Bidrag till Hörselfrämjandets riksförbund räknas upp med ytterligare 200 000 kronor.

I särskild motion göres hemställan om dels anslag till statens arbetsklirik, dels bosättningslån åt handikappad och dels expertis vid länsbostadsnämnder för utformning av handikappbostäder.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att pensionsförsäkringskommittén ges i tilläggsdirektiv att framlägga förslag till förbättrade pensionsförmåner för handikappade av innebörden *dels* att reglerna för erhållande av invaliditetstillägg ändras i syfte att vidga den krets av handikappade som kan erhålla stöd samt att tilläggets storlek höjs, *dels* att full pension kan utgå till båda parterna i äktenskap eller annan samlevnadsform där båda makarna är handikappade.

Stockholm den 28 januari 1970

Ingegärd Fränkel (fp)

Elias Jönsson (fp)

Kerstin Anér (fp)

i Ingemarsgården

Anders Jonsson (fp)

Gabriel Romanus (fp)

i Mora
